

Toimenpidealoite TPA 5/2025 vp

Kaisa Garedeu ps ym.

Toimenpidealoite sosiaalisen median kieltämisestä alle 15-vuotiailta

Eduskunnalle

Sosiaalisen median käyttö on yleistynyt räjähdysmäisesti 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Jokin sosiaalisen median sovellus, kuten Facebook, Instagram, Whatsapp, Tiktok tai Snapchat, löytyy lähes jokaisen älypuhelimesta. Tämän vuoden tilastojen mukaan 80,4 prosenttia suomalaisista käyttää jollakin tasolla sosiaalista mediaa eli somea. Valtaosassa sovelluksia ikäraja on 13 vuotta. On kuitenkin yleisesti tiedossa, että somea käyttävät myös paljon tätä nuoremmat. Tanskalaisen tutkimuksen mukaan puolet neljäsluokkalaisista oli ikärajasta huolimatta liittynyt jollekin sosiaalisen median alustalle jo 10-vuotiaana. Norjassa puolestaan 53 prosenttia 9-vuotiaista lapsista ja jo 72 prosenttia 11-vuotiaista on somessa.

Samaan aikaan älypuhelimien käytön ja sosiaalisen median yleistymisen kanssa suomalaisnuorten mielenterveysongelmat alkoivat yleistyä. Sosiaalisen median tiedetään lisäävän ja pahentavan mielenterveyden ongelmia. Tekoälyasiantuntija Mikko Alasaarela on todennut Tiktokin aiheuttavan samantyyppistä riippuvuutta kuin uhkapelaaminen. Samoin tutkimukset ovat osoittaneet runsaan Tiktokin käytön aiheuttaneen fyysisiä muutoksia nuorten aivorakenteessa. Loputtoman videovirran selaaminen vaikuttaa nukkumiseen, ja influenssereiden epärealistiset kuvat aiheuttavat itsetunto-ongelmia. Kiusaaminen on osittain siirtynyt sosiaaliseen mediaan. Lisäksi lapset altistuvat siellä hyvin usein erilaisille haitallisille sisällöille, kuten väkivallalle ja pornografialle, millä voi olla kauaskantoisia traumatisoivia seurauksia.

Suurin osa seksuaalisen hyväksikäytön ensikontakteista ja huumekaupasta tapahtuu sosiaalisessa mediassa. Lapsi on täten vakavassa vaarassa sekä joutua huijauksen tai rikoksen uhriksi että päätyä värvätyksi tekemään rikoksia. Jopa ääriyhmät rekrytoivat ja levittävät aatettaan sosiaalisessa mediassa.

Tarve lasten suojelemisen tehostamiseksi on jo noussut esiin Euroopassa ja Australiassa. Australian parlamentti hyväksyi loppuvuodesta 2024 lain, joka tulee kieltämään sosiaalisen median käytön alle 16-vuotiailta ja vaatii rangaistuksen uhalla sosiaalisen median toimijoita estämään liian nuoria australialaisia luomasta sometiliä. Norja harkitsee sosiaalisen median ikärajan nostamista 13 vuodesta 15 vuoteen. Siellä hallitus valmistelee myös lakimuutosta, jonka avulla ikärajan noudattamista voitaisiin valvoa paremmin. Tanskan pääministeri on vedonnut ikärajan nostamisen puolesta EU-tasolla.

Toimenpideoite TPA 5/2025 vp

Myös Suomessa sosiaalinen media tulisi kieltää alle 15-vuotiailta sen tunnettujen haittavaikutusten vuoksi. Jotta ikärajan nostamisesta olisi hyötyä, tulisi Norjan ja Australian tavoin kartoittaa vaihtoehtoja sille, miten liian nuorten lasten pääsy sosiaalisen median alustoille pystyttäisiin tosiasiallisesti estämään, esimerkiksi vaatimalla tunnistautumista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sosiaalisen median kieltämiseksi alle 15-vuotiailta sekä ikärajojen noudattamisen valvonnan tehostamiseksi.

Helsingissä 12.2.2025

Kaisa Garedeu ps
Sara Seppänen ps